

KVENNA- OG BARNASVID

BRÓSTSKURÐVIÐGERÐ

Upplýsingarnar niðanfyri eru ætlaðar kvinnum, sum verða skurðviðgjørðar fyrir bróstkrabbamein á kvinnudeildini 21 A.

Í bóklinginum eru upplýsingar um viðgerð og ta tænastu, sum sjúklingum stendur í boði

Vit vilja, at tygum hava tað so gott á sjúkrahúsínum sum möguligt.

Um ivamál taka seg upp, ella um tygum eru bangin um støðu tygara, eru vit altið til reiðar at greiða spurningarnar so væl sum til ber.

Vit ynskja tygum og tygara avvarðandi alt tað besta.

Starvsfólkisíð á Kvinnudeildini

At lofta sjúkuni

Tað er ein hvøkkur at fáa krabbamein staðfest og elvir ofta eina kenslu av ótryggleika um at missa tamarhaldið. Við hesum fylgir eisini ótti og órógv um tað, sum koma skal.

Kvinnur, sum fáa krabbamein staðfest í brósti, noyðast eisini at sættast við, at tær kunnu missa bróstið ella, at tað broytist. At missa bróstið ella broytingar í tí kunnu eisini ávirka sjálvsáltið og tryggleikan móttvegis makanum.

Gevið tygum stundir at hvíla og röra tygum. Flestu kvinnur kenna seg troyttar í langa tið eftir skurð og eftirviðgerð. At ganga úti í frískari luft og at röra seg stimbrar og ger tygum betri fyrí sálarliga. Best er at byrja í smáum og röra seg regluliga hvønn dag. Tað tekur tið at styrkna aftur og tí er neyðugt brúka ta hjálp, sum tók er, til at koma sum skjótast og best fyrí seg.

Heimasíður

Føroya felag móti Krabbameini

Tlf. 317959 – www.krabbamein.info

Ljósíð, endurvenjingar og stuðulsmiðstøð

www.ljosid.org Tlf: 561 3770

Ráðgevingin hjá íslendska krabbameinsfelagnum

www.krabb.is/rad Tlf: 540 1900

Kvinnusamhjálp, stuðulsfelag fyrí kvinnur sum hava fingið staðfest bróstkrabbamein.

www.krabb.is/samhjalp Tlf: 540 1900

Íslensk upplýsingasíða - www.brjostakrabbamein.is

Amerikansk upplýsingasíða - www.breastcancer.org

Bretsk upplýsingasíða - www.breastcancercare.org.uk

Undan skurðviðgerð

Viðtala

Fyrireiking til skurðviðgerð er umráðandi. Starvsfólk ið á innleggingardeildini fær upplýsingar um tygum frá tygum og upplýsir tygum um viðgerðina. Neyðugar kanningar verða somuleiðis gjørðar til at meta um heilsustøðu tygara og fyrireika upphald tygara á sjúkrahúsinum.

Fleiri starvsfólk eru við í teirri viðgerð, sum tygum fáa á sjúkrahúsinum, og tygum kunnu rokna við, at somu spurningar verða settir upp í saman. Hetta kemst av starvsreglum, sum eru neyðugar av trygdarosökum, og vit biðja tygum halda okkum hetta til góðar.

Heilivágur

Havið tann heilisvág við, sum tygum taka regluliga, men takið tað ikki uttan í samráð við viðkomandi heilsustarvsfólk.

Til at minka um vandan fyrir blöðing mugu tygum gevast at taka heilivág, sum hefur blóðtynnandi árin eitt nú aspirin (Magnyl. Panodil). Taka tygum annan blóðtynnandi heilivág, er umráðandi at lata okkum vita av tí.

Tygum mugu gevast at taka ískoyti, náttúruheilivág og lýsi í minsta lagi eina viku undan skurðviðgerðini.

Um tygum ikki tola ávísan heilivág ella annað ella hefur ovurviðkvæmi (allergi), mugu tygum endiliga siga okkum frá.

Undan skurðviðgerð

- Blóðtynnandi heilivágur verður givið undir húðina til at forða fyrir blóðtøppi men uttan at vandin fyrir blöðing veksur. Heilivágurin verður givið millum kl. 17 og 18 kvøldið fyrir skurðviðgerðina og síðani ein sproyta um dagin, til tygum verða send heim. Kortini er ikki altíð neyðugt at geva blóðtynnandi heilivág.
- Best er at eta lætta fóði, áðrenn tyggum leggja tygum.
- Etið ikki fasta fóði eftir kl. 2 náttina fyrir skurðviðgerð.
- Klárir drykkir kunnu drekkast í smáum í upp til 2 tímar undan skurðviðgerðini. Klárir drykkir eru angaleysir drykkir við ongum feitti og mjólk í, eitt nú vatn, klár fruktsaft (við ongum frukttaegrum), te og kaffi. Av tí at skurðviðgerðartíðin ikki verður endaliga ásett, fyrr enn sjúklingurin er komin á deildina, má helst einki verða drukkið eftir kl. 06.
- Roykt má ikki verða eftir midnátt. Royking økir vandan fyrir eykaárinum av narkosuni.

- Undan kílaskurði og brósttkötu skal sjúklingurin fara í brúsu um morgunin dagin sum skurðviðgerðin fer fram. Brúka milda sápu og vaska hárið við sjampo.
- Undan endurgerð av brósti verður sóttreinsandi sápa (Hibiscrub) brúkt kvøldið fyrir skurðviðgerðina og eisini um morgunin tann dagin, sum viðgerðin fer fram. Umráðandi er, at tygum ganga so neyvt eftir vegleiðingunum, sum til ber. Seingjarklæðini skulu skiftast eftir fyrra brúsubaðið.
- Neglalakk og andlitssmyrsl skal takast av og deodorant, krem, oljur ella annað luktilsi má ikki verða smurt á húðina undan skurðviðgerð.
- Tygum mugu ikki roykja ella brúka annað tubbak, tyggja tyggigummi ella eta bomm seinastu tveir tímarnar undan skurðviðgerðini.
- Best er at lata skartgripir og annað virðismikið liggja eftir við hús.

Dagin, sum skurðviðgerðin verður gjörd

Tygum koma á deild 21A á kvinnudeildini um morgunin dagin, sum skurðviðgerðin fer fram. Tað kann koma fyri, at tygum skulu til skrásetingar á Leitingarstöðini hjá íslendska Krabbameinsfelagnum. Verndareitlarnir í bróstinum verða vanliga skannaðir sama morgun, sum skurðviðgerðin er.

Undan skurðviðgerðini skulu tygum fara í elastiskar sokkar og vera í teimum, meðan tygum eru á deildini. Beint undan skurðviðgerðini fá tygum heilivág til at fyribúgva tygum til hana. Tygum verða förd í song á skurðstovuna, og har tekur starvsfólk ið á skurðdeildini ímóti tygum.

Eftir skurðviðgerð

Eftir skurðviðgerðina verða tygum flutt á eina viðrakningarstovu har ansað verður eftir, hvussu tygum hava tað eftir skurðviðgerðina.

Eym í hálsinum

Tað kann koma fyri, at tygum verða eym í hálsinum av narkosuni, men tað lagar seg aftur eftir fáum dögum.

Pína

Tygum kunnu fáa pínu, sviða og stingir í og utan um skurðviðgjorda økið, serliga í sambandi við rørslu. Pínustillandi verður altið givið regluliga og eisini eftir tørví. Harumframt verður skurðstaðið stundum doyyt, dropp givið (Narop) ella tygum fáa pínutablettir (PCA) sum tygum taka sjálv.

Tá ið tygum verða innløgd, tosar ein narkosulækni við tygum um pínuviðgerð.

Tá ið ætlað verður um pínu, verður málta eftir einum stiga sum gongur frá 0, t.e. eingin pína til 10, t.e. er ringasta pína (ótolandi).

Pínustigi VAS

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Eingin	Lin		Munaverd		Ring	Nógv		Ótolandi		

Tygum mugu at siga frá, um tygum hava pínu, og hvussu pínuheilivágurin, sum tygum fáa, virkar.

Vaml

Fáa tygum vaml, skulu tygum siga frá, so fáa tygum heilivág fyri tað.

Súrevnvið

Aftan á skurðviðgerðina verður ansað eftir, hvussu súrevnismettingin í blóðinum er, og súrevnið verður givið gjøgnum nøsina eftir tørvi. Kvinnur, sum fáa bróst endurgjørd, fáa vanliga súrevni teir fyrstu dagarnar.

Skurðviðgjørd økið

Tað kann kaska verða neyðugt at seta eitt ella fleiri dren í, sum renna í ein posa.

Endamálið við dreninum er at tøma skurðviðgjørd økið fyri blóð. Læknin ger av, nære drenið skal verða tikið úr aftur.

Litevnið, sum brúkt verður í sambandi við endurgerð av brósti, bleikir húðina eitt sindur, men hon verður skjótt aftur, sum vanligt.

Summar kvinnur vilja síggja skurðviðgjørd økið, men aðrar troysta sær ikki. Umráðandi er at siga sjúkrarrøktarfrøðinginum frá, hvat tygum vilja.

Rørsla

Stutt eftir at tygum eru komin á deildina, fáa tygum hjálp til at fara upp úr seingini. Farast skal upp teirri megin, sum skurviðgerð ikki er gjørd. Eru bæði bróstini skurðviðgjørd er frægast at fara upp teirri megin, sum tann minna skurðviðgerðin er gjørd

Í seingini hava tygum ein kodda undir armin teirri megin, sum skurðviðgerðin er gjørd.

Rørsla er umráðandi til at forða fyri möguligum eykaárinum eitt nú blóðtøppi ella

lungnabruna. Um skorið er í handarkulluna og eftir endurgerð av brósti kemur ein fysioterapeutur at læra teg gera ymsar venjingar.

Til at lætta um rørslu er neyðugt at taka pínudoyvandi regluliga.

Føði

Væta verður givin í eina æðr, av tí at tygum mugu fasta og missa blóð í sambandi við skurðviðgerðina. Tá ið tygum eru væl og virðiliga vaknað aftur, kunnu tygum byrja at fáa tygum at drekka og síðan at eta.

Vatnlát

Í sambandi við endurgerð av bróstum verður stundum katetur sett í ein til tveir dagar. Litevnið, sum verður brúkt í sambandi við verndareitlaskanning, gevur landinum grønligan lit.

Hitaviðgerð

Í sambandi við endurgerð av bróstum er regluligt eftirlit havt við blóðrenslinum í skurðviðgjorda økinum. Til at halda blóðrenslinum er umráðandi, at hitin ikki minkar í skurðviðgjorda økinum, og at tygum verja tygum móti kulda. Flógvur hitaposi eigur tí at verða brúktur av og á teir fyrstu dagarnar.

Útskriving

Kvinnur, sum fáa kílaskurð gjørdan, verða útskrivaðar um kvøldið sama dag, sum skurðviðgerðin verður gjørd. Tær, sum fáa bróst tikið, verða útskrivaðar 1-2 dagar eftir skurðviðgerðina. Kvinnur, sum eisini fáa bróst endurgjørd, verða útskrivaðar 3-5 dagar eftir skurðviðgerðina.

- Kvinnum, sum fáa dren, stendur í boði at fáa hjálp frá einari heimahjálp við tilknýti til Sjúkrahúsverkið ella heimarøkt.
- Áðrenn tygum verða útskrivað, fáa tygum vegleiðing í, hvussu tygum skulu ansa eftir dreninum, og hvussu tygum tóma tað niður í posan.
- Ein sosialráðgevi kann leiðbeina tygum um, hvussu tygum kunnu útvega tygum heimahjálp og greiða tygum frá rættindum tygara.
- Tygum fáa umsóknarblað til Sjúkratryggingina, um tygum tórvat bróstprotesu ella serligan brósthaldara.
- Tygum fáa resept og våttan til arbeiðsgevaran, um tað krevst.
- Tygum fáa tíð til eftirkannningar hjá kommunulækna tygara og möguliga eisini hjá krabbameinslækna.

Pína

Tygum mugu taka pínudoyvandi regluliga teir fyrstu dagarnar, so tygum liva so væl sum gjörligt og kunnu gera eftir teimum leiðbeiningum um rørslu, sum tygum fingu á sjúkrahúsinum.

Skurðsár

Tosið við læknan tygara og/ella sjúkrarrøktarfrøðingin um, nær tygum kunnu fara í brúsu aftur, svimja ella íðka likamsrøkt. Eisini um, nær tygum kunnu brúka krem og deodorant.

Um pentur skulu takast úr, skal tað verða gjört, tá ið tygum koma aftur á dagdeild ella í sambandi við viðtalu hjá lækna.

Yvirhövur verður bíðað við at brúka egnan bróstahaldara, til skurðsárið er væl afturgrógvíð. Sjúkrarrøktarstarvsfólk hjálpa tygum við at passa bróstahaldara, áðrenn tygum verða útskrivað.

Umráðandi er, at tygum halda fram at brúka bróstahaldaran, gera venjingar og brúka kodda undir armin, eftir at tygum eru heimkomin.

Tosið við læknan um, nær tygum kunnu koyra bil sjálv. Um skurðviðgjørda ökið enn er eymt, ber til at leggja sær eina lítla pútu undir bilbeltið ella yvir skurðviðgjørda ökið.

Verj skurðviðgjørda ökið móti háfjalssól og sólbaði tað fyrsta árið.

Eitlatøka

Um eitlar eru tiknir úr handarkulluni, kann kenslan í arminum broytast, men hetta lagar seg aftur eftir nakrar mánaðir. Kensla kann eisini broytast á avmarkaðum öki. Eru eitlar tiknir úr handarkulluni, skal blóðtrýstið helst ikki verða mátað, og blóðroyndir heldur ikki verða tiknar úr tí arminum.

Havið samband um

- sína veksur
- bróstið verður stívari at nerta við
- vatntri kemur á ryggin eftir vevflutningsskurð (TRAM-flap)
- vatntri í arminum veksur
- tú varnast roða, hita ella úrskiljingar úr skurðviðgjørda økinum
- um hitin fer upp um 38°C

Ringið til heimahjálpina ella heimasjúkrarøktina, sum eru knýttar at sjúkrahúsinum, annars til umstillingina á Landspítalanum og biðið um at vera sett í samband við yvirlæknan á skurðeildini.

Telefonnummør í Íslandi

Landspítali, biðið um deildarlæknan á skurðeildini.	543 1000
Kvinnulæknadeild 21A	543 3263
Heimahjálp við tilnýti til sjúkrahús	824 5450
Dagdeild 10E – Innskriving.....	543 2200
Sjúkrarøktarfrøðingur á Bróstamóttøku 10E	825 3520

Telefonnummør í Føroyar

Taka trupulleikar seg upp ella tygum ivast í onkrun, eru tygum væl komin at ringja á B3 skurðambulantorið telefon 304500 og biðið um lokal 5400.

Socialráðgevi á LS	304000 lokal 6330
Krabbameinsfelagið	kl. 13 - 15 317959
Prestur knýttur at LS Sverri Steinhólm	321313 / 321323 / 210773

ÚTGEVARAR:
LANDSPÍTALI,
KVENNA- OG BARNASVIÐ

HÖVUNDAR
ÁSTA GUNNARSDÓTTIR
HJÚKRUNARFRÆÐINGUR 21A
SVAVA PÓRA PÓRDARDÓTTIR
HJÚKRUNARFRÆÐINGUR 21A

ÁBYRGDARMADUR:
HRUND MAGNÚSDÓTTIR
DEILDARSTJÓRI

UMSJÓN OG GÓÐ RÁÐ
KRISTJÁN SKÚLI ÁSGEIRSSON LÆKNI
BRYNJA BJÖRK GUNNARSDÓTTIR
SJÚKRARØKTARFRØÐINGUR

LJÓSMYND BLS. 2:
SVAVA PÓRA PÓRDARDÓTTIR

PÝÐING:
SPROTIN.FO

HÖNNUN:
KYNNINGARMÁL LSH/ÁJC